

Bacheloropgave i Idræt

ved Martin Elmbæk Knudsen og Johanne Skovgaard Larsen

Læreruddannelsen på CVU Sønderjylland

Slåskultur

Afleveringsdato: Mandag den 18. februar 2008

Anslag: 58.770

**Navn: Henrik Esager
Studie nr.: 240970**

Indholdsfortegnelse

1	Indledende betragtninger	side	1
1.1	Demokrati	side	1
1.2	Revselsesretten	side	1
1.3	Vold blandt unge i Danmark	side	2
1.4	Medievold	side	2
1.5	Den udlejrede barndom	side	2
1.6	Slåskultur	side	3
1.7	Slåskultur i folkeskolens idrætsundervisning	side	3
2	Problemformulering	side	4
3	Metode	side	4
4	Teorifremstilling og analyse	side	5
4.1	Almen handlekompetence	side	5
4.1.1	Kropslig kompetence	side	5
4.1.2	Idrætslig kompetence	side	6
4.1.3	Social kompetence	side	7
4.1.4	Personlig kompetence	side	7
4.2	Pædagogiske og didaktiske overvejelser	side	9
4.2.1	En didaktisk analyse	side	10
4.3	Sammenfatning	side	13
5	Diskussion	side	14
5.1	Valg af metode	side	14
5.2	Emnediskussion om slåskultur som almen handlekompetence	side	15
5.2.1	Kropslig kompetence	side	15
5.2.2	Idrætslig kompetence	side	15
5.2.3	Social kompetence	side	17
5.2.4	Personlig kompetence	side	17
5.2.5	Hvorfor almen handlekompetence?	side	18
6	Konklusion	side	20
7	Perspektivering	side	21
8	Litteraturliste	side	22

Bilag 1: Handlekompetencens struktur og kvaliteter

Bilag 2: Kampsport – en stor familie

1 Indledende betragtninger

Konflikter har og vil altid eksistere, om vi vil dem eller ej. Det er derfor vigtigt, at eleverne allerede i folkeskolen tilegner sig en grundlæggende demokratisk opfattelse af, hvordan man bør omgås sine medmennesker. Derfor kan man læse følgende i folkeskolens formålsparagraf:

"Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati."

(Folkeskoleloven, 2007)

1.1 Demokratiet

Folkeskolens formålsparagraf stemmer fint i overens med tankerne om hvad Hal Koch, som var professor i teologi, mener der er demokratiets grundvilkår, nemlig følgende:

"Demokratiet kan aldrig sikres – netop fordi det ikke er et system, der skal gennemføres, men en livsform, der skal tilegnes. Det drejer sig om et sindelag, der skal bibringes hvert nyt slægtled. Derfor er det folkelige oplysnings- og opdragelsesarbejde nerven i demokratiet."

(Koch, 1991, s. 13)

Demokratiet er samtalens vej, man kan sige det er en civiliseret måde at være uenige med hinanden på, da der i det store hele kun findes to måder at løse konflikter på, nemlig med ordet eller sværdet. Koch reflekterer over fænomenet på følgende måde:

"1) Man kan slå sig til rette, hvilket vil sige, at det bliver den stærkeres vilje som råder; således går det til i junglen; ofte er det imidlertid vanskeligt at se nogen væsentlig forskel på menneskers og jungledyrs optræden, 2) man kan tale sig til rette, hvilket vil sige, at man gennem en samtale mellem de stridende parter søger at få sagen alsidig belyst, og at de samtalende parter virkelig bestræber sig for – det må ikke glemmes – gennem samtalen at nå til en rigtigere og rimeligere forståelse af konfliktens problem. Dette er demokrati. Det er samtalen (dialogen) og den gensidige forståelse og respekt, som er demokratiets væsen."

(Koch, 1991, s. 16)

For at opnå en kompetence til at indgå i denne samtalekultur skal eleverne altså indgå i et demokrati gennem folkeskolen - med rettigheder og pligter. (Koch, 1991, s. 55)

1.2 Revselsesretten

En vigtig udvikling i formidlingen af demokratiet ligger i afskaffelsen af revselsesretten. Sanktionsformer hænger sammen med fællesskabets dominerende normer. I en opdragelse til demokratiske borgere skal man ikke disciplinere med fysiske revselses, da man derved implicit videregiver, at det er i orden at anvende det som et styrende middel på andre mennesker. Denne gensidige respekt for sine medmennesker er derfor et grundvilkår for det demokrati, som samfundet siden oplysningstiden har arbejdet med at opbygge. (Nørgaard, 2002) Grunden til at man tidligere revsede barnet, skal findes i en

gammel opfattelse af, at man som menneske havde arvesynden som et grundvilkår. Selvom den opfattelse fik en mindre betydning, mente man stadig, at barnet ikke var født godt. Derfor skulle det onde fjernes, og oplysningstidens opfattelse af, at barnet hverken er ondt eller godt blev, først udbredt meget sent (Ibid). Faktisk er det først i 1997, at man får en endelig afskaffelse af revselsesretten i Danmark. På den måde er vi kommet frem til et samfund, hvor voksne ikke slår børn. Derved kan man sige, at de voksne går foran med "et godt eksempel". Tendensen i tiden er, at børn ikke må slås, i stedet skal konflikter løses gennem samtale, hvor man taler til barnets fornuft. Derved oplyses barnet om konsekvenserne for u hensigtsmæssige handlinger og gennem refleksion af disse, en begrundet irettesættelse. Med udgangspunkt i denne udvikling vil jeg herunder belyse nogle af de fænomener, som præger dagens folkeskole.

1.3 Vold blandt unge i Danmark

Fordi vi er kommet revselsesretten til livs, er man ikke samtidig kommet volden til livs. Der findes nemlig stadig mange eksempler på voldelige episoder. I den forbindelse har Justitsministeriet, Københavns Universitet, Rigspolitiet og Det Kriminalpræventive Råd udgivet en rapport over vold i Danmark fra 1995 – 2005 (Det kriminalpræventive råd, 2006). Rapporten konkluderer ikke, at unge slås mere eller mindre, men alligevel hører vi om mange eksempler på grov, men også kynisk og umotiveret vold blandt unge som f.eks. "Happy slapping", mere end en times mishandling af en pige på et toilet og knivdrab pga. en hue.

1.4 Medievold

Et fænomen, der for alvor har gjort sit indtog i samfundet gennem de seneste 10 år er computeren. Dette ser man tydeligt i forhold til børns leg, hvor tidsforbruget på computerspil alene varierer mellem en og tre timer om dagen. (Medierådet, 2002, fig. 14) Gennem de voldelige computerspil opnår børn kun en sekundær oplevelse af volden, da de ikke mærker volden på sig selv, men kun styrer begivenhedernes gang gennem et interface. (Knoop, 2003, s. 4-5) Når det er sagt, indeholder computerspil også positive elementer, da det fungerer som et socialt samlingspunkt. (Jessen og Sørensen, 2002, s. 63)

1.5 Den udlejrede barndom

Professor, dr. phil. og formand for børnerådet, Per Shulz Jørgensen skriver i sin artikel om den udlejrede barndom. Bag denne udlejring ligger tre rekorder (Jørgensen, 2007):

- 92 procent af kvinderne er kommet på arbejdsmarkedet.
- 80 procent af børnene mellem 1 og 5 år er i en offentlig dagpasning.
- Hvert tredje barn oplever deres forældres skilsmisse inden de fylder 18 år.

Dette gør, at forældrene elsker deres børn – for meget. Forældrene forsøger at skåne barnet for smerter og ubehageligheder, hvilket gør at børnenes opdragelse ikke altid følger den demokratiske opdragelse (Ibid). I en iver efter at være "gode nok" forældre forhindrer man, at børn udvikler en indre modstandskraft, der kan forebygge, at de får en dårlig selvopfattelse. Selvopfattelsen bliver socialt konstrueret og socialt vedligeholdt – derfor er selvværdet en af nøglerne til opretholdelsen af et godt liv (Ibid). Dette selvværd skal

dagligt stå sin prøve, det skal vise sig som trivsel, som gå-på-mod og som social kompetence (Ibid).

1.6 Slåskultur

Opdragelsen til et verbaliseret samfund kræver, at man får nogle redskaber til at begå sig med. Derfor er det vigtigt at få lært at kommunikere. En typisk konflikt starter da også verbalt, men hvis den er tilpas presset udvikler den sig til fysiske reaktioner. I disse situationer er det slåskulturens regler der gælder. Hvis man står uforberedt og intetanende over for disse situationer, er man enten hjælpeløs og dermed et let offer, eller også går ens forsvarsreaktion "over gevind". Hvis børnene lærer at kæmpe på fair vis i institutionerne, vil de respektere deres modstander, den dag de kommer op at slås for alvor (Blume, 2002, s. 124). Med dette udgangspunkt finder jeg det spændende at se på, hvilken berettigelse slåskultur har i dagens folkeskole. Begrebet slåskultur definerer seminarielærer Michael Blume således:

"Ved slåskultur forstår jeg kampege, hvor to eller flere mennesker står over for hinanden og gennemfører et opgør efter faste regler og ritualer i en overskuelig, beskyttet ramme. På et dybere plan handler slåskultur om, hvordan to modstandere møder hinanden".

(Blume, 2002, s. 13)

Ifølge Blume drejer slåskultur sig altså om en form for kompetence, hvor man gennem kampøvelser tilegner sig en kultur, hvor der er et etisk og moralsk kodeks for, hvordan man slås rigtigt og forkert.

1.7 Slåskultur i folkeskolens idrætsundervisning

Jeg finder det relevant at anskue ovenstående problematik med udgangspunkt i folkeskolens idrætsundervisning. I fælles mål for idræt arbejder man bl.a. med idrættens værdier. Herunder skal eleverne bl.a. ende ud med at kunne:

- *forholde sig til og acceptere tabe-/vindereaktioner i konkurrence*
- *reflektere over etik og moral i idrætsaktiviteter*

Da ovenstående målsætninger gælder for niende klassetrin, er det ikke nok, at man bare arbejder med slåskultur en enkelt gang eller to. Hvis man vil skabe en slåskultur, skal man løbende arbejde med kampøvelser, så børnene lærer kulturen og dermed sig selv at kende.

2 Problem formulering

På baggrund af ovenstående vælger jeg i denne opgave at arbejde med følgende problemformulering:

*Hvilken berettigelse har slåskultur i dagens folkeskole?
Hvordan kan slåskultur konkret indgå i idrætsundervisningen herunder hvilke pædagogiske og didaktiske overvejelser bør gøres?*

3 Metodiske overvejelser

Ovenstående problemformulering har jeg valgt at behandle i to dele. Første del af problemformuleringen som vedrører berettigelsen lyder:

"Hvilken berettigelse har slåskultur i dagens folkeskole?"

På baggrund af ovenstående spørgsmål, finder jeg det relevant at lave en tekstanalyse. I den sammenhæng er det vigtigt, at man på forhånd vælger et analyseværktøj hvorigennem man vil se på teksten. Derfor har jeg valgt at fremstille og analysere Blumes bog om begrebet slåskultur, ud fra en model som Ph.d., Cand.mag. i pædagogik og idræt Helle Rønholt lancerer i bogen *"Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik"*. Grunden til at netop Blumes bog er valgt ud skyldes, at problemformuleringen netop spørger til begrebet "slåskultur". I netop denne sammenhæng står Blumes bog centralt.

Den anden del af problemformuleringen, som lyder:

"Hvordan kan slåskultur konkret indgå i idrætsundervisningen herunder hvilke pædagogiske og didaktiske overvejelser bør gøres?"

I dette afsnit vil jeg anvende Wolfgang Klafkis teori som analyseværktøj. Med denne optik vil jeg således lave en pædagogisk og didaktisk analyse af undervisningen i slåskultur. Det kan dog blive problematisk at begrænse de pædagogiske og didaktiske overvejelser til kun at omfatte netop dette afsnit. Det betyder, at det vil komme til at gentage nogle de allerede tidligere inddragede perspektiver på slåskulturen.

Klafkis teori er valgt, da den er bredt anerkendt og kommer omkring centrale dele af undervisningen.

4 Teorifremstilling og analyse

Som nævnt ovenfor vil afsnittet være opdelt i to dele. Første del omhandler den almene handlekompetence, og anden del vil rumme de pædagogiske og didaktiske overvejelser om slåskultur.

4.1 Almen handlekompetence

Helle Rønholts model vil være mit analyseværktøj gennem min analyse. I denne model opstiller hun almen handlekompetence som dannelsesidealet for idrætsundervisningen. Se bilag 1: Handlekompetencens struktur og kvaliteter.

Ser man på fælles mål under formålet for faget idræt, står der:

- *Stk. 1. Formålet med undervisningen i idræt er, at eleverne gennem alsidige idrætslige oplevelser, erfaringer og refleksioner opnår færdigheder og tilegner sig kundskaber, der giver mulighed for kropslig og almen udvikling.*
- *Stk. 2. Eleverne skal have mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt og udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund, de er en del af. Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur.*
- *Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.*

Disse formål stemmer i overens med Helle Rønholts teori, hvor hun ved en almen handlekompetence for det første (stk. 1.) forstår, at eleverne fagligt skal blive kompetente til at handle æstetisk i form af bevægelser, der kvalificerer elevens mulighed for at handle, men for det andet (stk. 2.) også det, at idræt er en del af et personligt sundt liv samt sidst (stk. 3.) at kunne handle socialt korrekt (Rønholt, 2000, s. 99).

Derved er almen handlekompetence et dannelsesideal, som formålet for idræt forsøger at imødegå. Tilbage i modellen har Helle Rønholt forsøgt at uddybe indholdet af den almene handlekompetence ved at opdele den i fire del kompetencer, herunder:

- Kropslig kompetence
- Idrætslig kompetence
- Social kompetence
- Personlig kompetence

Ved at sammenholde modellens fire kompetencer med Blumes teori om slåskultur, mener jeg, at det er muligt at konkludere, hvis en og gerne flere af de fire kompetencer er repræsenteret i arbejdet med slåskulturen, kvalificerer den sig som en berettiget del af folkeskolens idrætsundervisning, da den bidrager til elevernes almene handlekompetence.

4.1.1 Kropslig kompetence

Den kropslige kompetence handler om den enkelte, om det at eleven udvikler kroppens styrke, smidighed, balanceevne, kondition og bevægelsernes koordination, som derved fører til, at eleven opnår erkendelser om sig selv (Blume, 2002, s. 26). Når der kæmpes, er

der mange ting i spil og det at agere og reagere, går enormt hurtigt. Den kropslige kommunikation er derfor hele tiden i spil, når der kæmpes. Således handler Slåskulturen i høj grad om æstetiske læreprocesser (Ibid).

Den kropslige kompetence er generelt i spil, når der er tale om idræt. Dog kan man i slåskulturen tilrettelægge undervisningen, så man arbejder mere specifikt med kroppens facetter.

Arbejder man med slåskulturen i form af direkte kamp, uden slag og spark, ender den dermed som en form for gulvkamp. Dette er typisk en meget intensiv form, hvor den direkte kropskontakt og styrke er i centrum.

Arbejder man med en slåskultur, hvor der kun skal være semikontakt eller slet ingen kontakt, bliver den kropslige kompetence udfordret på en anden måde, idet koordination og kontrol bliver sat i centrum. Her skal deltagerne i højere grad samarbejde for at lave en opvisning eller øve færdigheder.

Arbejder man med en slåskultur, hvor balancen er i centrum, kunne det f.eks. være i form af en balancebom eller øvelser, hvor der er mere eller mindre kontakt til gulvet. Ligeledes kan man også finde øvelser der direkte arbejder med smidighed, reaktion og hastighed.

Herved kvalificerer slåskulturen sig ved at bidrage med alsidige kropslige kompetencer og æstetiske læreprocesser. Derfor er den kropslige kompetence, ifølge Helle Rønholt, en del af den almene handlekompetence.

4.1.2 Idrætslig kompetence

Blume påpeger, at det er vigtigt, at der opstilles regler, når børn kæmper, men også, at det både kræver erfaring og øvelse at undgå ukontrollerede reaktioner. Derfor er det vigtigt, at man ikke stiller høje krav i starten, men begynder i det små (Blume, 2002, s. 48). I den sammenhæng skal man som underviser gøre sig bevidst om, i hvor høj grad børnenes motoriske færdigheder er udviklet. Derudfra skal man vælge nogle øvelser, som passer til eleverne.

Ligeledes skriver han, at slåskultur ikke handler om at indøve slås- og sparketeknikker for at forbedre barnets motoriske færdigheder, men om en bevægelsehandling, som i høj grad udvikler personligheden (Blume, 2002, s. 13). Blumes bog om slåskultur henvender sig til en virkelighed, hvor slåskulturen er et overset eller ikke eksisterende emne.

Den idrætslige kompetence og dermed de tekniske færdigheder er tydeligvis ikke det primære formål med Blumes slåskultur. Bogens øvelser er i stedet rettet mod en social træning i form af leg, som ligger lavt i taksonomien for de idrætslige kompetencer.

Blumes slåskultur kvalificerer sig ved konstruktivt at tage udgangspunkt i elevens motoriske færdigheder samt regelbaserede lege. Men perspektivet er kortsigtet, da det ikke er tekniktræningen der har fokus ifølge Blume. Derfor kvalificerer Blumes slåskultur sig ikke tilstrækkeligt som en idrætslig kompetence, og således mangler, ifølge Helle Rønholt, den del af den almene handlekompetence.

4.1.3 Social kompetence

Den sociale kompetence handler om erkendelser om den andens krop, om behandling af modstanderen, om fairness, respekt og samarbejde (Blume, 2002, s. 26).

Når man kæmper, kommer to personer meget tæt på hinanden, både med kroppen og med sindet. Der er ingenting, som holder modstanderen på afstand. Det er her, man oplever, hvad en slåskamp er, både fysisk, men også i forhold til sin egen personlighed. Det er derfor vigtigt, at man får markeret, hvor ens grænser går. Men grænserne er ikke uforanderlige, de varierer fra partner til partner, de varierer også pga. de erfaringer, som gøres. Derfor skal de således hele tiden defineres på ny (Blume, 2002, s. 21-22).

Ligeledes skal man være opmærksom på, at der på forhånd kan være en social rangorden blandt deltagerne. Det kan derfor være ydmygende at tabe, især når andre ser på (Blume, 2002, s. 32-33).

Slåskulturen minder meget om dyr, der leger med hinanden uden at bide hårdt. På samme måde kæmper modstanderne med hinanden og ikke mod hinanden. Hvis man bryder legens regler, bryder den sammen (Blume, 2002, s. 16).

Den sociale kompetence står således centralt i forhold til slåskulturen. Her bliver slåskultur en eksemplarisk måde at arbejde med social træning på. Den sociale kompetence kan overføres til mange andre sociale situationer i livet. Både, når det gælder andre idrætter, men også i skolegården, i klasseværelset og i fritiden.

Herved kvalificerer slåskulturen sig ved at arbejde med elevernes grænser, den sociale rangorden og skildrer grænsen mellem leg og alvor. Slåskulturen kvalificerer sig derfor som en social kompetence, ifølge Helle Rønholt, og dermed som en del af den almene handlekompetence.

4.1.4 Personlig kompetence

I forhold til den personlige kompetence skelner Blume mellem en konstruktiv og en destruktiv aggression:

- Destruktiv aggression er en negativ form for aggression, som medfører fysisk vold. Den opfattelse har rødder i teorierne om mennesket styres af drifter, der ikke nødvendigvis tager hensyn til regler, derved kan man ikke sige noget om at en kamp vil ende destruktivt (Blume, 2002, s. 32-33).
- Konstruktiv aggression er en positiv form for aggression, som kan drive individet frem mod sine mål. Denne opfattelse ser aggression som en tillært adfærd. Derved kommer aggression til at handle om hvad man har lært (Ibid).

Det er vigtigt, at man gennem slåskulturen konfronteres med sig selv og sin aggression og derved reflekterer over de handlinger, man udfører. Deltagerne har brug for at udvikle en personlig kompetence i form af selvbeherskelse. Man skal kende og kunne beherske sin aggression, ellers kan man ikke styre den, hvis den folder sig ud.

I dagens samfund kan man se eksempler på, at man ikke stopper med at slå, selvom et offer ligger forsvarsløst og ukampdygtigt på gulvet. Gerningsmændene kender ikke mere den æreskodeks, som tidligere beskyttede ofrene mod grænseløs brutalitet (Blume, 2002, s. 36-37).

Gennem kamp skal man lære at tackle sejre og nederlag. Netop i en slåskamp kan der være meget stærke følelser på spil, derfor handler det måske ikke kun, om hvem der vinder kampen, men også om ens personlighed (Blume, 2002, s. 32-33).

En positiv læringsatmosfære er den vigtigste forudsætning for, at børn kan gøre erfaringer med slåssituationer, gøre sig fortrolige med reglerne og forstå aspektet af "med hinanden" og ikke "mod hinanden".

(Blume, 2002, s. 53)

I arbejdet med slåskulturen kan det derfor være en fordel, at man kender hinanden godt.

Under udviklingen af denne personlige kompetence er det vigtigt, at man bygger kontakten progressivt op, på en måde, hvor man forsigtigt og i stigende grad får en direkte kontakt.

Herved kvalificerer slåskulturen sig ved, at eleverne stifter bekendtskab med deres aggressioner, men også lærer at tackle sejre og nederlag. Derfor er den personlige kompetence, ifølge Helle Rønholt, en del af den almene handlekompetence.

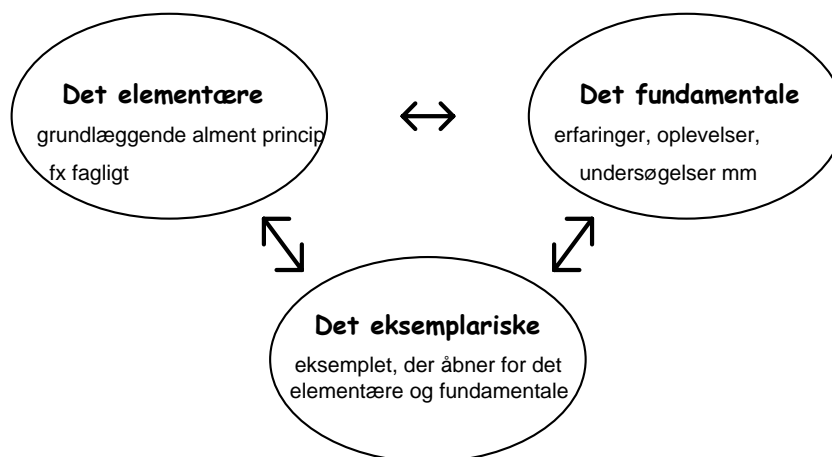
4.2 Pædagogiske og didaktiske overvejelser

Inden man giver sig i kast med Klafkis teori, er det relevant at se på det fundament, teorien tager afsæt i. Klafkis teori er et opgør med den material- og formaldannelse, som pædagogikken tidligere var præget af. Herunder belyses fire aspekter af dannelsesstænkningen (Nielsen, 2008, s. 3).

Material dannelse:		Formal dannelse:	
Er orienteret mod objektet.		Er orienteret mod subjektet.	
Objektive:	Klassiske:	Funktionelle:	Metodiske:
Her vælges det stof ud, der er videnskabeligt sandt. Når man vælger det objektivt sande, forestiller man sig, at det tidløst og uforandret kan overføres til eleverne.	Her holder man sig til det klassiske som: Klassiske sprog, Store skikkelser, Værdifulde litterære og Kunstneriske værker.	Det væsentlige ved dannelsen er ikke tilegnelsen af bestemte stofmængder, men formningen, udviklingen og modningen af legemlige, sjælelige og åndelige kræfter.	Dannelsens indehold er almene arbejdsmetoder, der kan bruges uafhængig af emner eller opgaver.

Klafki mener, at material- og formaldannelsen ser for ensidigt på pædagogikken. Klafki siger både-og, og han opfinder hermed et tredje perspektiv. Klafki taler om *den kategoriale dannelsessteori*. Han mener, at dannelsen betegner den egenskab ved mennesket, der gør det i stand til at bringe orden i forholdet mellem mennesket selv og verden. Det er denne forståelse af verden mennesket bruger til at handle ud fra. Forståelse kommer gennem erfaringer, og disse opstår gennem en vekselvirkning mellem individ og omverden. Vekselvirkningen består i, at individet indvirker på omverdenen og omverdenen på individet. Dette omtaler Klafki som *den dobbelte åbning*. Al forståelse indebærer tydning. At tyde er at kategorisere, og det, man ikke kan kategorisere, er utydeligt og uforståeligt. Forståelsen er kategorial, og da dannelse er forståelse, er dannelse kategorial (Larsen, 2002, s. 66).

Klafki taler om tre elementer, der forholder sig til hinanden i et samspil, hvilket kan illustreres af følgende figur (Nielsen, 2008, s. 6-7):

Det elementære knytter sig til det objektive eller til det materiale aspekt:

Det elementære er, hvad der i særlig grad viser eller afdækker et grundlæggende alment princip, f.eks. en grundviden indenfor et bestemt univers. F.eks. naturfagligt, humanistisk/kritisk, æstetisk osv.

Det fundamentale knytter sig til det subjektive eller til det formale aspekt:

De erfaringer, som åbner for indsigt i en række sammenhænge medvirker f.eks. til, at eleven erkender, at "naturvidenskab" er en bestemt måde at spørge til virkeligheden på, "humanistisk" en anden, "æstetisk" en tredje.

Det eksemplariske: "Den dobbelte åbning"

Den oplevelse eller det indtryksfulde eller frugtbare eksempel, som medfører, at eleven får en fundamental indsigt i det elementære.

4.2.1 En didaktisk analyse

På baggrund af Klafkis teori, vil jeg her besvare de syv grundspørgsmål, som Klafki mener, skal besvares i en didaktisk analyse (Klafki, 2002, s. 301-316):

- Nutidsbetydning
- Fremtidsbetydning
- Eksemplarisk betydning
- Tematisk struktur
- Efterprøvelse og kontrollerbarhed
- Tilgængelighed og fremstillelighed
- Metodisk strukturering og strukturering af undervisnings-lærings-processen

Nutidsbetydning

Nutidsbetydningen henviser til det fundamentale i subjektet. Det er derfor vigtigt, at man finder ud af, hvilke erfaringer og forudsætninger eleven har for at arbejde med det valgte indhold. Det er i disse erfaringer, at undervisningen tager afsæt.

Børn slås, uanset om vi vil det eller ej, derfor kan børn lige så godt lære at slås på en ordentlig måde. Slåskulturen har derfor en nutidig betydning og anvendelse for børn på et tidligt stadie i skolen (Blume, 2002, s. 11-12).

Det kendskab børn har til slåskampe, er typisk fra medierne, hvor de har set tegnefilm, film eller spillet computerspil. Derfor er det også disse mediers påvirkninger, som børnene forbinder med det at kæmpe. Denne form for kamp viser ofte ikke de stærke følelser, som også er involveret, når man kæmper (Blume, 2002, s. 43-45).

Fremtidsbetydning

Fremtidsbetydningen handler om, hvilke fundamentale erfaringer eleven skal tilegne sig ved at beskæftige sig med det valgte indhold. Ifølge Blume er målet for undervisningen i slåskultur nået, hvis eleverne selv kan styre og løse kampenes sociale udfordringer.

"Når børnene lærer selv at styre deres emotioner i konfliktsituationer og lære at løse konflikter ved hjælp af kampegenes regler, så er et af slåskulturens vigtigste pædagogiske mål nået."

(Blume, 2002, s. 124-125)

Målsætningen minder mig mere om et ideal for undervisningen i slåskultur. Derved kan man pege det hen på, at børn skal opnå en almen handlekompetence, hvor de kender til det at kæmpe, og hvordan de skal bruge deres krop. Men også det, at de kender sig selv i pressede situationer og derfor kan handle fair overfor andre. Når eleverne frem til denne erkendelse, kan den direkte overføres til andre situationer i skolen, fritiden og resten af livet. Vejen dertil er lang, og undervejs finder jeg det naturligt, at man sætter nogle delmål. Det kunne være delmål i forhold til at kunne beherske enkelte øvelser, ikke at blive sur ved at trække sig væk fra kampen i tide, finde en passende makker osv.

Eksemplarisk betydning

Den eksemplariske betydning er tillagt det valgte indhold. Klafki taler i den forbindelse om, at undervisning skal koncentreres om de epoketypiske nøgleproblemer. I forhold til slåskulturen arbejdes der med nøgleproblemet *jeg/du-forhold*, herunder forholdet mellem køn, spændingsfelt mellem individuel krav på lykke, medmenneskeligt ansvar og anerkendelse af et andet menneske (Klafki, 2002, s. 78).

Slåskultur er mere specifikt en eksemplarisk undervisning for begrebet "fairplay". I arbejdet med slåskulturen omfatter dette selve kampen og en efterfølgende bearbejdning af denne. Herved får eleven en fundamental indsigt i det elementære. Det fundamentale i form af de uskrevne regler, der er i en fair slåskamp. Det elementære i form af en forståelse for den alvor, der kan ligge i de teknikker eleven anvender i kampen.

Tematisk struktur

Når man som underviser har valgt et indhold, er det vigtigt, at man gør sig klart, hvilke elementære sammenhænge, man vil bringe på banen i sin undervisning. I slåskulturen henviser det elementære til de idrætslige kompetencer. Da Blume ikke kommer nærmere ind på disse i sin bog, kunne det være en diskussion værdig, at man udbygger de grundlæggende øvelser han nævner bogen. Derved kan indholdet komme til at omfatte teknikker i form af parader, slag, greb, nedtagninger, kast og låse.

Men den tematiske struktur kan også omfatte metoder. Når man arbejder med slåskulturen vil man i konkurrerende situationer stå med en vinder og en taber. I den sammenhæng er ritualer et godt middel.

"Kampens ritualisering hjælper børn til at opfylde behov for sikkerhed, tryghed og gensidig respekt."

(Blume, 2002, s. 55)

Dette kunne f.eks. være ved, at man både før og efter kampen hilser på hinanden og derved viser respekt. Man ser det også i mange andre idrætter, som fodbold og håndbold. Dette gør meget til kampens atmosfære og viser efterfølgende, at man ikke er et dårligt menneske, bare fordi kampen blev tabt (Blume, 2002, s. 19-20).

Det at angribe og forsvare sig er meget komplekse handlinger for børn og kan virke uoverskuelige. For at undervisningen ikke ødelægges af elevernes umiddelbare handling gennem affekt, er det vigtigt, at undervisningen tager udgangspunkt i et niveau, hvor alle kan være med. I den forbindelse beskriver Blume mange forskellige brugbare øvelser, som kan anvendes i starten (Blume, 2002, s. 55).

Hvis nogle af øvelserne kræver en dommer, kan en løsning være det, at tre elever går sammen, hvoraf to kæmper og en tredje dommer. Det at være dommer, er et vigtigt element i slåskulturen, både fordi det tvinger eleven, som er dommer, til selvstændigt at tage stilling til kampen, men også til at bedømme objektivt. Eleverne der kæmper skal ligeledes respektere dommerens beslutninger, også selvom man er uenig (Blume, 2002, s. 51-52).

Efterprøvelse og kontrollerbarhed

Det er vanskeligt at evaluere på personlighedens udvikling. Men ved at inddrage situationer fra undervisningen, hvor elever ikke følger de aftalte regler, kan en samtale i fællesskab med eleverne munde ud i de værdier, der ligger til grund for slåskulturens sammenværd (Blume, 2002, s. 42 og 50).

Tilgængelighed og fremstilling

Tilgængeligheden handler om, hvordan indholdet gøres nærværende for eleverne. En undervisning kunne f.eks. pege frem mod slåskulturens kunstneriske, kreative og teateriske udtryksform i form af stunt og stage fight. Alt, hvad eleverne har set på film og i computerspil, kan prøves af og arbejdes videre med. Mange af teknikkerne er enkle, og der findes mange gode pædagogiske værdier i stunt og stage fight disciplinen, og kun fantasien sætter grænser. (Blume, 2002, s. 14-15 og 45). I den forbindelse kan man også inddrage kostumer eller våben i form af stave og sværd, der er beskyttet af skum. I slutningen af et forløb kan eleverne så få mulighed for at fremvise det, de har øvet sig på.

Metodisk strukturering og strukturering af undervisnings-lærings-processen

Eleverne skal som hovedregel vælge partner ud fra samme højde og drøjde. Hvis nogle elever er markant bedre eller dårligere, er det vigtigt, at man som lærer hjælper eleverne med at finde en mere passende partner. Men generelt kan arbejdsformerne variere lige fra enkeltmands øvelser til gruppeslagsmål (Blume, 2002, s. 51).

4.3 Sammenfatning

Efter at have teorifremstillet og analyseret Blumes bog om slåskultur i forhold til modellen om almen handlekompetence har det vist sig, at slåskulturen bidrager til en:

- Kropslig kompetence gennem arbejde med alsidige kropslige kompetencer og æstetiske læreprocesser.
- Social kompetence gennem arbejdet med elevernes grænser, den sociale rangorden og skildrer grænsen mellem leg og alvor.
- Personlig kompetence gennem arbejdet med aggression og ved både at møde sejre og nederlag.

Anderledes ser det ud med den idrætslige kompetence, som Blume ikke kommer meget ind på. I stedet mener han, at det er vigtigt at tage udgangspunkt i elevens motoriske færdigheder samt regelbaserede lege. Men perspektivet er kortsigtet, og dermed ikke tilstrækkeligt til at kvalificere sig som en del af den almene handlekompetence.

Derfor giver jeg slåskulturen sin berettigelse i folkeskolen med den betingelse, at der senere bliver diskuteret, hvad den idrætslige kompetence evt. kunne indeholde.

På baggrund af Klafkis teori har jeg, med udgangspunkt i hans syv spørgsmål til en didaktisk analyse, taget stilling til, hvordan slåskulturen kan indgå i folkeskolens idrætsundervisning. Analysen fandt frem til følgende:

Slåskulturen skal, som tidligere nævnt, læres og bruges i skolen på et tidligt stadie, da børnene allerede tidligt præges af forestillinger om slåskampe fra diverse medier. Målet er, at børnene selv kan styre en fair slåskamp for sjov, men det er en proces, som kræver sine delmål. Derved bliver slåskulturen en eksemplarisk måde at arbejde med begrebet "fairplay". Undervisningens struktur bør indeholde ritualer til at give tryghed, differentiering og rolleskift. Men da det er vanskeligt at evaluere på personlighedens udvikling, kan man gennem en fælles samtale finde frem til hinandens ståsted. For at øge tilgængeligheden til slåskulturen kan der inddrages motiverende faktorer i form af stunt og stage fight, som både kan udføres med og uden våben. I forlængelse heraf findes der flere forskellige tilgangsformer til undervisningen.

5 Diskussion

I dette afsnit vil jeg diskutere de udsagn, jeg har fundet frem til gennem teorifremstillingen og analysen. Afsnittet vil være opdelt i to dele. I den første del vil jeg diskutere min metode i form af valg af teorier og analyseværktøj. I den anden del vil jeg diskutere de pædagogiske og didaktiske overvejelser i opgaven, med inspiration fra andre teorier.

5.1 Valg af metode

Den metode jeg har fulgt, starter med at undersøge slåskulturens berettigelse i folkeskolen ud fra Blumes bog om slåskultur. Derfor vil jeg starte med at diskutere valget af Blumes teori.

Man må sige, at der ikke findes meget litteratur og erfaring med slåskultur i folkeskolen. Grunden til, at netop Blumes bog er valgt ud, skyldes, at problemformuleringen netop spørger til begrebet "slåskultur". I netop denne sammenhæng står Blumes bog centralt. Blumes bog er en indføring i slåskulturen, som for det første henvender sig til pædagoger, lærer og idrætsinstruktører og andre, som arbejder med børn og unge. Den er skrevet med det formål, at man kan låne bogen på biblioteket og planlægge et forløb i idræt, som en introduktion til slåskulturen. Bogen kommer omkring mange ting, men bærer præg af at være en introduktion. Dog har bogen på trods af sine mangler, ydet et tilstrækkeligt bidrag til opgaven.

Hvis man skal komme ind på alternativer til Michael Blume, som også har arbejdet med slåskamp, kan man se på Martin Lykkegaard Mogensen fra Gerlev idrætshøjskole eller Martin Spang Olsen med "den nye skole", hvor indholdet er sang, musik og slagsmål. Men disse teorier arbejder med et mere specifikt fokus, som man i en anden opgave måske kunne komme nærmere ind i.

Til at se på berettigelsen af slåskulturen i folkeskolen var mit analyseredskab modellen af Helle Rønholt, som drejer sig om almen handlekompetence, se bilag 1: Handlekompetencens struktur og kvaliteter. Modellen har jeg fundet anvendelig, da den fint fastholder tankerne om, hvad et emne skal kunne behandle, hvis det skal være berettiget i folkeskolens idrætsundervisning. Ved brug af modellen blev det med berettigelse muligt at påpege den manglende idrætslige kompetence ved Blumes begreb slåskultur.

Til den pædagogiske og didaktiske del har jeg anvendt Klafkis teori som analyseredskab. Teorien er valgt, da den er bredt anerkendt og kommer omkring centrale dele af undervisningen. Dog er teorien ikke særlig konkret, men giver generelle anvisninger til de pædagogiske og didaktiske overvejelser. Det problematiske blev her, at Klafki og Rønholts model berører flere af samme flader. Det gjorde det generelt vanskeligt at adskille modellernes indhold. Derfor har anvendelsen af denne opbygning, som forudset, været lidt vanskelig. Alligevel har det været muligt at uddrage relevante didaktiske og pædagogiske tanker om undervisningen i slåskultur.

Som perspektiv til Klafkis teori, som vedrører den kategoriske dannelse, de epoketypiske nøgleproblemer og eksemplarisk læring, kan man sige at Thomas Ziehe kommer ind på det han kalder "god anderledeshed". I den sammenhæng skal eleverne rystes i deres

opfattelse af selvfølgheder om sig selv og andre. En anden relevant teori kunne være John Dewey, som bl.a. kommer ind på, at læring skal være noget aktivt, der tager udgangspunkt i individet. Derfor den berømte sætning: "Learning by doing".

5.2 Emnediskussion om slåskultur som almen handlekompetence

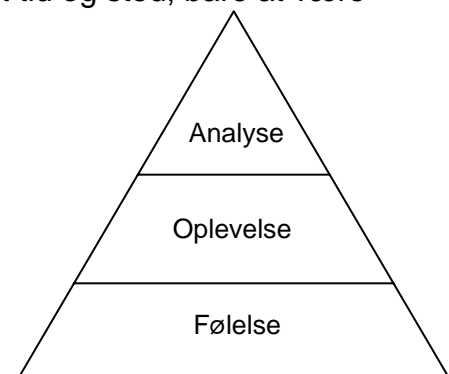
Som det fremgår af ovenstående afsnit, bærer Blumes teori præg af at være en introduktion til slåskulturen. Der er derfor flere steder, hvor fund fra Blumes bog kunne være interessant i at diskutere med andre relevante teorier.

Jeg vil derfor igennem denne diskussion forsøge at give et mere detaljeret billede på slåskultur som en almen handlekompetence. Dette ligger også til grund for, at strukturen atter læner sig op ad helle Rønholts model om almen handlekompetence på bilag 1: Handlekompetencens struktur og kvaliteter.

5.2.1 Kropslig kompetence

Blume nævner i forbindelse med den kropslige kompetence de æstetiske lærerprocesser. Den norske professor Hansjörg Hohn taler i den forbindelse om tre grundlæggende erfaringsformer, der bygger på og supplerer hinanden (Hohn H. og Pedersen K., 1996, s. 16-22):

- Følelsen (det sansede) er at glemme fornuften samt tid og sted, bare at være fordybet i kampen. Hertil hører tre sanser:
 - Vestibulærsansen (labyrintsansen)
 - Taktilsansen (følesansen)
 - Kinæstetisksansen (muskel- og ledsansen)
- Oplevelsen (erfaringen) "Hov, der fik jeg ham", "hvad mon der sker om lidt", "lige nu føler jeg mig tryk ved at slås".
- Analysen (det erkendte) er det fornuftsmæssige, f.eks. at tænke over en teknik, f.eks. "nu parer jeg med højre arm", og refleksionen "hvad får jeg mon ud af det".

I slåskulturen er de æstetiske læreprocesser hele tiden i gang. Når man brydes arbejder sanserne. Når man slås, oplever man så, at man er tryk ved det. I træningen af teknikker, er det analysen man anvender. Erfaringsformerne er derfor hele tiden på spil i slåskulturen, som dermed er en æstetisk læreproces.

5.2.2 Idrætslig kompetence

I princippet opfylder Blumes teori ikke modellen om almen handlekompetence af Helle Rønholt, da Blume ikke kommer meget ind på den idrætslige kompetence. Men hvordan opnår man så den idrætslige kompetence i arbejdet med slåskulturen?

Et vigtigt punkt, når man snakker slåskultur, mener jeg, er tekniktræning. Ved at udbygge elevernes opfattelse af slåskultur med tekniktræning, kan man komme meget længere, med slåskultur som idræt. På samme måde arbejder man også med tekniske færdigheder i andre idrætter i form af kaste- og slagteknikker, finter og behændighed.

Blume kommer i sin bog ind på en række øvelser, men de er tiltænkt et tidligt stadie i slåskulturen. Teknik træningen er dog heller ikke det første eleverne skal møde. Men hvis de løbende arbejder med emnet gennem folkeskolens klassetrin, opnår eleverne også et niveau, hvor undervisningen kan omfatte mere avancerede teknikker. Her kan man så udbygge undervisningen med teknik træning fra udvalgte kampsystemer, se bilag 2: Kampsport – en stor familie. Undervisningen i teknikker kan samtidig give eleverne en tryk og motiverende fornemmelse, ved at de kan mestre nogle få teknikker indenfor kampsportens verden.

Når man arbejder med tekniktræning, vil man opdage, hvordan det er muligt at bevæge sig fornuftigt i forhold til en partner. Denne kropskompetence gør, at man tænker mere over sine bevægelser. Det kunne f.eks. hvis partneren angriber med sin venstre arm, være en fordel, at afværge og samtidig flytte sig sidelæns mod højre. Derved står man klar til at angribe en modstander, som har svært ved at forsvare sig med siden eller ryggen til.

I den forbindelse kunne det være, at man mødte en elev, som vinder næsten hver gang, fordi han/hun benytter en god teknik, som partneren ikke har et modtræk til. Her kunne det være relevant, at man viser partneren et modtræk til netop denne teknik. Således bliver eleverne udfordret til at reflektere mere over øvelserne og udvikle nye teknikker for at vinde.

Helle Rønholt påpeger nogle tendenser i forbindelse med den idrætslige kompetence, en af dem er følgende:

*På grund af den voldsomme ekspansion af samfundsidrættens indhold, føler mange lærer sig inkompetente overfor elevernes ønsker og krav.
(Rønholt, 1994, 52-69)*

Problemet bag tekniktræningen kan være det, at man som lærer ikke føler sig kompetent til at undervise i teknikker til slåskultur. Som det er nu, ligger emnet slåskultur under det, man kalder Musik, Bevægelse og Udtryk (MBU). Problemet er, at de emner som ligger i MBU er enormt store, og at man derfor ikke kan komme i dybden med dem alle. Derfor kan et dybere studie af teknikker gennem foreningslivet anbefales til de, der er interesserede i denne tilgang.

Men tilgangen til tekniktræningen kunne også være induktiv, f.eks. ved at man starter i en stående stilling og brydes, indtil man får partneren ned at ligge. Derefter "spoler" man frem og tilbage nogle gange, for derved at finde frem til den teknik, som forsagede nedlægningen (Liep & Ullerup, 2005, s. 27). Teknikken kan derefter videregives til de andre deltagere. Derved får man en række forskellige teknikker til at nedlægge med. Det samme ville kunne lade sig gøre med f.eks. parader eller låse. Tilgangen til træning af enkelte teknikker kan derfor starte på et vilkårligt sted og behøver ikke at fremkomme ved mesterlærer. Det bliver straks vanskeligere, når man skal til at anvende teknikkerne i en mere åben form. Derfor kan der med fordel arbejdes målrettet mod en række grundlæggende bevægelsesprincipper, som tilsammen giver eleven en fornemmelse af at de kan mestre kampens rum.

En anden tilgang kunne være gennem film og computerspil, hvor man vælger nogle teknikker ud, som man vil arbejde med. Mange elever fascineres af cirkel- og flyvespark. Da nogle af disse teknikker kan være vanskelige at styre for eleverne, skal man derfor som lærer hjælpe eleverne med at sortere de udvalgte teknikker i to bunker. Første bunke er de teknikker, som eleverne kan slås med, og som de kan beherske. Den anden bunke er de teknikker, som de kan lave stunt og stage fight med. I stunt og stage fight koordinere eleverne alle deres bevægelser i en aftalt kamp og kan derfor anvende mere ukontrollerede teknikker (Mogensen, 2002, s. 30).

Som man kan se, er der mange muligheder for at finde og udvikle sjove og relevante teknikker. Men læren får en vigtig opgave, nemlig den at tilføre eleverne inspiration og materialer. Men det er vigtigt at stille spørgsmål ved det, eleverne gør, så de tvinges til at tænke over anvendelsesmulighederne på de teknikker, de benytter.

5.2.3 Social kompetence

Blume nævner, at det er vigtigt både at markere egne grænser, men også at respektere partnerens grænser, når man slås.

Den danske teolog og filosof K. E. Løgstrup, har behandlet begrebet "urørlighedszonen", hvorom han siger, at inderst inde i denne zone befinder der sig en personlig grænse, og det er den grænse, som afskærmer og beskytter personen. Zonen har forskellige placeringer fra menneske til menneske, men den varierer også i de forskellige relationer, som mennesket indgår i. I det tilfælde, hvor man ikke respekterer den andens zone, vil alt samvær blive utåleligt. Overskridelse af denne zone kan skyldes fysiske handlinger men også tankeløs og taktløs åbenmundethed (Løgstrup, 1997, s. 161-168).

Urørlighedszonen og åbenheden er modsatrettede og betinger hinanden. Det er vigtigt at tale og handle spontant. Derfor kan der i kampens spontanitet ske det, at den ene deltager kommer til at overtræde partnerens urørlighedszone. Da er det væsentligt at tage situationens pinlighed på sig. (Ibid)

Dette understreger vigtigheden af at tage den evaluerende samtale med eleverne efter en hård kamp. Hvis kampen har berørt en svær situation, kan det også være vanskeligt at tale om den for den forurettede. Her skal læreren fungere som katalysator for deltagerne i samtalen.

5.2.4 Personlig kompetence

Blume nævner, at aggression er tillært, hvorved man kan ændre på den. I den sammenhæng er arbejdet med slåskulturen godt, fordi deltagerne hurtigt kan blottes ved fysisk at blive presset frem til den situation, hvor de moralsk eller etisk vælger at følge reglerne eller overtræde dem. Dette valg afhænger af intensiteten af legen.

"Så snart spændingen stiger mod højderne, får den spilleren til at glemme, at han leger." (Huzinga 1993 s. 59)

Man skal være varsom med konkurrencer. Det er derfor vigtigt, at kampen ikke kommer til at betyde for meget i sig selv. Dette sættes i et yderligere perspektiv, når man ser det i

lyset af den udlejrede barndom af Per Shultz Jørgensen, hvor det at møde modstand gennem den direkte slåskamp kan være nyt for nogle elever. I stedet er det vigtigt, at eleverne ved, at der regelmæssigt kommer en ny kamp med en ny partner og dermed en ny chance for at vinde.

En tillært aggression bliver et problem, når den medfører vold. Vold bliver en legitim måde at løse sine konflikter på, hvis man gentagende gange opnår sine hensigter gennem vold. Dette ses gennem revselsesretten, som vi kom helt af med i 1997 (Nørgaard, 2002).

Men spørgsmålet er, om vi ikke har fået et andet problem i form af medieviolence. Dog er der en fysisk forskel på revselse og medieviolence, hvor medieviolence dog har en lavere intensitet end de fysiske revselse, men hensigterne bag er de samme.

I computerspil og på film kan vold forekomme grov og umotiveret. I den forbindelse taler Hans Henrik Knoop om nogle risici, der kan forekomme ved voldelige computerspil (Knoop, 2003):

- Aggressor effekten: Risiko for at man bliver ondere, mere aggressiv og dermed mere voldelig, fordi man bliver trænet i det.
- Offer effekten: Risiko for at opleve verden mere skræmmende, at man får mareridt, er mere tilbøjelig til at dyrke selvforsvar og bruge våben.
- Tilskuer effekten: Risiko for at man bliver mere socialt ufølsom, mere kynisk, mindre hjælpsom.
- Appetit effekten: Risiko for at man vænnes til vold og får brug for mere og mere vold for at være underholdt.

Ser man nærmere på computerspil, er de mærket af Pan-European Game Information (PEGI). Derved kan man se, hvilken alder de anbefaler, at man har for at spille computerspillet. Mærkningen omfatter også vold, dårlig sprogbrug mv. (PEGI, 2008) Ser man f.eks. på mærkningen af computerspillet "Counterstrike", der pr. maj 2006 var det mest spillede online-spil i verden, ser man, at PEGI mærkningen siger, at man skal være over 16 år, samt at det er et voldeligt spil. Alligevel har jeg personligt oplevet mange elever i folkeskolen, som ugentligt spiller "Counterstrike".

Jeg er sikker på, at eksemplet ikke er enestående. Derfor må der være et modstykke, som kan hjælpe de børn med at forholde sig til de computerspil, som de beskæftiger sig med. Også her har slåskulturen sin berettigelse, da den bidrager til en forståelse af den alvor, som nogle af spillene omgås.

5.2.5 Hvorfor almen handlekompetence?

I Helle Rønholts model optræder den almene handlekompetence, som et dannelsesideal og dermed som det, der berettiger undervisning i folkeskolen. I den sammenhæng finder jeg det relevant at runde netop begrebet handlekompetence.

Karsten Schnack ræsonnerer sig frem til begrebet handlekompetence ud fra de demokratiske værdier: selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet, der alle henviser til en demokratisk deltagerrolle. Det at deltage vedrører adfærd, aktiviteter,

bevægelser, vaner – altså handlinger. Kompetence associerer til det at kunne og ville. Altså er der tale om en kvalificeret demokratisk deltagelse. Derved ender han ud med begrebet handlekompetence. (Schnack, 1993, s. 7)

Begrebet handlekompetence skal forstås ud fra det samfund, vi skal agere i. Samfundsudviklingen er gået fra at være traditionsbundet og forudsigelig, til at være et komplekst videnssamfund, der er stærkt aftraditionaliseret og svært forudsigeligt. For at kunne indgå i dette samfund har eleverne brug for at være kompetente til at handle. I den sammenhæng skriver Per Shultz Jørgensen følgende:

"Fra et kompetencesynspunkt er det især betydningsfuldt, at det enkelte menneske bliver udsat for en enorm påvirkning, som det skal forholde sig til, handle i - og forsøge at skabe sammenhæng i. Der lægges op til, at den enkelte skal vælge mellem mange muligheder og skal kunne foretage vurderinger, der kan have langtrækkende konsekvenser. Derfor skal der også kunne udtrages erfaringer, der er brugbare og relevante. Den enkelte kommer i centrum for denne udvikling af sin egen kompetence - i modsætning til tidligere kulturelle perioder, hvor der var tale om at følge de på forhånd fastlagte kvalifikationer og handleanvisninger."

(Jørgensen, 1999)

Men, hvad er det så lige, at eleverne skal bruge slåskulturen til i forhold til handlekompetence? For at komme det nærmere skal vi have fat i Klafkis teori om de epoketyperiske nøgleproblemer, hvor jeg i analysen netop fandt *jeg/du-forholdet* relevant. Læser vi videre, skriver Per Shultz Jørgensen følgende om den sociale kompetence:

Social kompetence er evnen til at kunne håndtere de sociale situationer, heri ligger både sociale færdigheder, indlevelse (empati) og tilknytning til andre. De sociale færdigheder er et spørgsmål om så at sige at kunne "spillereglerne" i det sociale, det vil sige kunne "begå sig" inden for den sociale situation og kultur med den særlige egenart, den rummer det pågældende sted. Empati henviser til at kunne leve sig ind i en situation og forstå den med de rammer og muligheder, der er. Det tredje aspekt; tilknytning, drejer sig om involvering og det at kunne placere sig selv i "et indre forhold" til mennesker, man spiller sammen med. Det handler om, hvor motiveret man er, og hvor åben man er i forholdet. Andre vigtige sider af det sociale "beredskab" drejer sig om sproglige og kommunikative færdigheder.

(Jørgensen, 1999)

Slåskulturen handler altså primært om at tilegne sig en social kompetence, så man kan begå sig, føle empati og tilknytning til andre. Denne sociale kompetence skal eleverne tilegne sig allerede i folkeskolen.

Hvis man skal tillægge yderligere perspektiver på diskussionen om kompetencer, kan man sige, at kompetencebegrebet er blevet omdrejningspunktet for et personligt dannelsesprojekt. Hvis man i dag ikke søger udvikling, da bliver man afviklet.

6 Konklusion

Det overordnede perspektiv på opgaven påpeger, at slåskulturen er en eksemplarisk måde at arbejde med tilegnelsen af de nødvendige sociale kompetencer, der kræves for at kunne begå sig i dagens samfund.

Efter at have teorifremstillet, analyseret og diskuteret Blumes bog om slåskultur i forhold til modellen om almen handlekompetence, har det vist sig, at slåskulturen bidrager til en:

- Kropslig kompetence gennem et alsidigt arbejde med kropslige kompetencer og æstetiske læreprocesser.
- Idrætslige kompetencer som ikke bliver omtalt af Blume, dog tager han udgangspunkt i den enkelte elev samt regelbaserede lege. Men perspektivet er kortsigtet, hvilket begrunder min diskussion, hvor jeg udbygger med en tekniktræning, som gør et dybere bekendtskab med slåskulturen muligt.
- Social kompetence gennem et arbejde med elevernes grænser, den sociale rangorden og skildrer grænsen mellem leg og alvor. Men vigtigheden af en samtalen om oplevelserne står klart, og her skal læreren fungere som katalysator for samtalens deltagere.
- Personlig kompetence gennem arbejdet med aggression, hvor slåskulturen byder på en sjælden intensitet, der gør det muligt at møde sig selv i sejre og nederlag. Dog skal man være varsom med det konkurrerende perspektiv og i stedet træde varsomt frem.

Hermed kan vi altså konkludere, at slåskulturen er berettiget i folkeskolens idrætsundervisning.

På baggrund af Klafkis teori, har jeg med udgangspunkt i hans syv spørgsmål til en didaktisk analyse, analyseret mig frem til, hvordan slåskulturen kan indgå i folkeskolens idrætsundervisning. Derved fandt jeg frem til følgende:

Slåskulturen skal læres og bruges allerede i folkeskolen, hvor børnene allerede tidligt prægnes af forestillinger om slåskampe fra diverse medier. Målet er, at børnene selv kan kunne styre en fair slåskamp for sjov, men det er en proces, som kræver sine delmål. Derved bliver slåskulturen en eksemplarisk måde at arbejde med begrebet "fairplay". Undervisningens struktur bør indeholde ritualer til at give tryghed, differentiering og rolleskift. Men da det er vanskeligt at evaluere på personlighedens udvikling, kan man gennem en fælles samtale finde frem til hinandens ståsted. For at øge tilgængeligheden til slåskulturen kan der inddrages motiverende faktorer i form af stunt og stage fight, som både kan udføres med og uden våben. I forlængelse heraf findes der flere forskellige tilgangsformer til undervisningen.

Det blev dog, som påpeget, problematisk, at Klafkis didaktik og Rønholts model berører flere af de samme flader. Det gjorde det vanskeligt, at adskille deres indhold. Alligevel har det været muligt, at uddrage relevante didaktiske og pædagogiske tanker om undervisningen i slåskultur.

Hermed er det besvaret, hvordan slåskulturen konkret kan indgå i idrætsundervisningen, samt hvilke pædagogiske og didaktiske overvejelser der bør gøres.

7 Perspektivering

Da denne opgave har vist berettigelsen af emnet slåskultur i dagens folkeskoles idrætsundervisning, vil det være relevant afslutningsvist at anskue slåskulturen i et mere samfundsmæssig perspektiv.

Ifølge en ny undersøgelse fra Justitsministeriet, Københavns Universitet, Rigspolitiet og Det Kriminalpræventive Råd viser det sig, at anmeldelserne af vold er stigende i Danmark (Det kriminalpræventive råd, 2006). Dette gælder i særlig grad volden mod ansatte, som alene udgør 28 % af anmeldelserne (Ibid). Undersøgelsen viser også, at der er en stærk sammenhæng mellem vold og alkohol (Ibid).

Personligt vurderer jeg, at en udbredelse af slåskulturen gennem folkeskolen kan medvirke til at agere kontravægt på denne kedelige samfundsudvikling. Dette gælder særligt vold mod ansatte, f.eks. i form af politi, billetkontrollører og parkeringsvagter. De mennesker, som gennem deres arbejde skal fungere som autoriteter, bliver ofre for helt almindelige menneskers voldelige reaktioner. Her er der tale om helt almindelige mennesker, der reagerer uhensigtsmæssig, fordi, de får en velbegrundet bøde eller irettesættelse. Men det er ikke det eneste, der er på færden. Et begreb som "Road rage" melder sig også på banen, som en ny form for grov og umotiveret vold. Her går trafikanter amok og overfalder andre trafikanter både verbalt og fysisk.

Jeg tror, at det opstår ved, at mange mennesker ikke kender sig selv og deres grænser godt nok. Det er vigtigt at vide, hvordan man reagerer i pressede situationer, så man ikke begår dumheder ved at handle i affekt på egne og andres vegne.

Dog tror jeg ikke, at den del af volden, som har relation til alkohol, kan påvirkes ret meget af slåskulturen. Her er fornuften bedøvet ved voldshandlingen. Men til gengæld kan det være, at personen ser mere fornuftigt på sine handlinger, når alkoholen er ude af kroppen.

8 Litteraturliste

Blume, M. 2002, *"Slåskultur – en teoretisk og praktisk bog om slåskampe"*, KLIM, Århus

Det kriminalpræventive råd, 2006, *"Vold i Danmark 1995-2005"*,
<http://www.dkr.dk/graphics/krimprevsite/filer/VoldiDK95og05.pdf>

Hohr H. og Pedersen K. 1996, *"Perspektiver på æstetiske læreprocesser"*,
Dansk lærerforening, Viborg s. 15 - 22

Huizinga, J. 1993, *"Homo Ludens – om kulturens oprindelse i leg"*, Nordisk forlag,
København. 2. udgave s. 54 - 93

Jessen C. og Sørensen B. H. 2002 "Computerspil i børneperspektiv - Børn og medievold i
ny belysning", *Nordicom Information* no. 1 s. 57 - 66.

Jørgensen, P. S. 1999, "Hvad er kompetence? - og hvorfor er det nødvendigt med et nyt
begreb", *Uddannelse*, no. 9, <http://udd.uvm.dk/199909/udd9-1.htm?menuid=4515>

Jørgensen, P. S. 2007, "Den udlejrede barndom – mellem marked og forkælelse", *"Unge
pædagoger* no. 5 s. 2 - 13.

Klafki, W. 2002, *"Dannelsese teori og didaktik – nye studier"*, KLIM, Århus, s. 78, 301 - 316

Knoop, H. H. 2003, "Computerspil: et stærkt pædagogisk potentiale med alvorlige risici",
Kognition og pædagogik, vol. 13, no. 47.

Koch, H. 1991, *"Hvad er demokrati?"*, Nordiske forlag, København. 5. udgave, 2. oplag

Larsen, C. A. 2002, "Den kategoriale dannelsese teori og det eksemplariske
undervisningsprincip – et arbejdspapir", I: *Didaktiske emner - belyst gennem 12 artikler af
Carl Aage Larsen og C.A. Høeg Larsen*, E. Jensen, red., Danmarks pædagogiske
universitet, København, s. 63 - 69.

Liep, M. & Ullerup, F. 2005, "Lad kroppen slås – og vis hvem du er!", *FOCUS*, Maj no. 2.
s. 27 - 29.

Løgstrup, K. E. 1997, *"System og symbol"*, Nyt nordisk forlag, København, 2. udgave
s.161 - 168.

Medierådet, 2002, *"Børne index/gallup: Børn, unge og computerspil"*,
<http://www.medieraadet.dk/html/computerspilsrap/html/sub501.html>

Mogensen, M. L. 2002, "Tilløb til en slåskultur", *FOCUS*, Vol. 26 no. 6 s. 29 - 32.

Nielsen, N. G. 2008, "Artikler - Klafki", <http://nigr.dk/artikler/bilagartikler/Klafki.doc>

Nørgaard, E. 2002 "Undersåt eller borger", *Asterisk* no. 7. s. 18 - 20.

PEGI (Pan european game information) 2008, "Om mærkningen af spil",
<http://www.pegi.info/da/index/id/64>

Rønholt, H. 1994, "Handlekompetence i idrætsdidaktikken", I: Handlekompetence som didaktisk begreb, B. B. Jensen & K. Schnack, red., Danmarks lærerhøjskole, København, s. 52 - 69

Rønholt, H. 2000, "Handlekompetence som dannelsesideal" I: *Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik*, H. Rønholt & B. Peitersen. Institut for idræt/Forlaget Hovedland, s. 98 - 110.

Schnack, K. 1994, "Handlekompetence og politisk dannelse. Nogle baggrunde og indledende betragtninger", I: Handlekompetence som didaktisk begreb, B. B. Jensen & K. Schnack, red., Danmarks lærerhøjskole, København, s. 5 -15

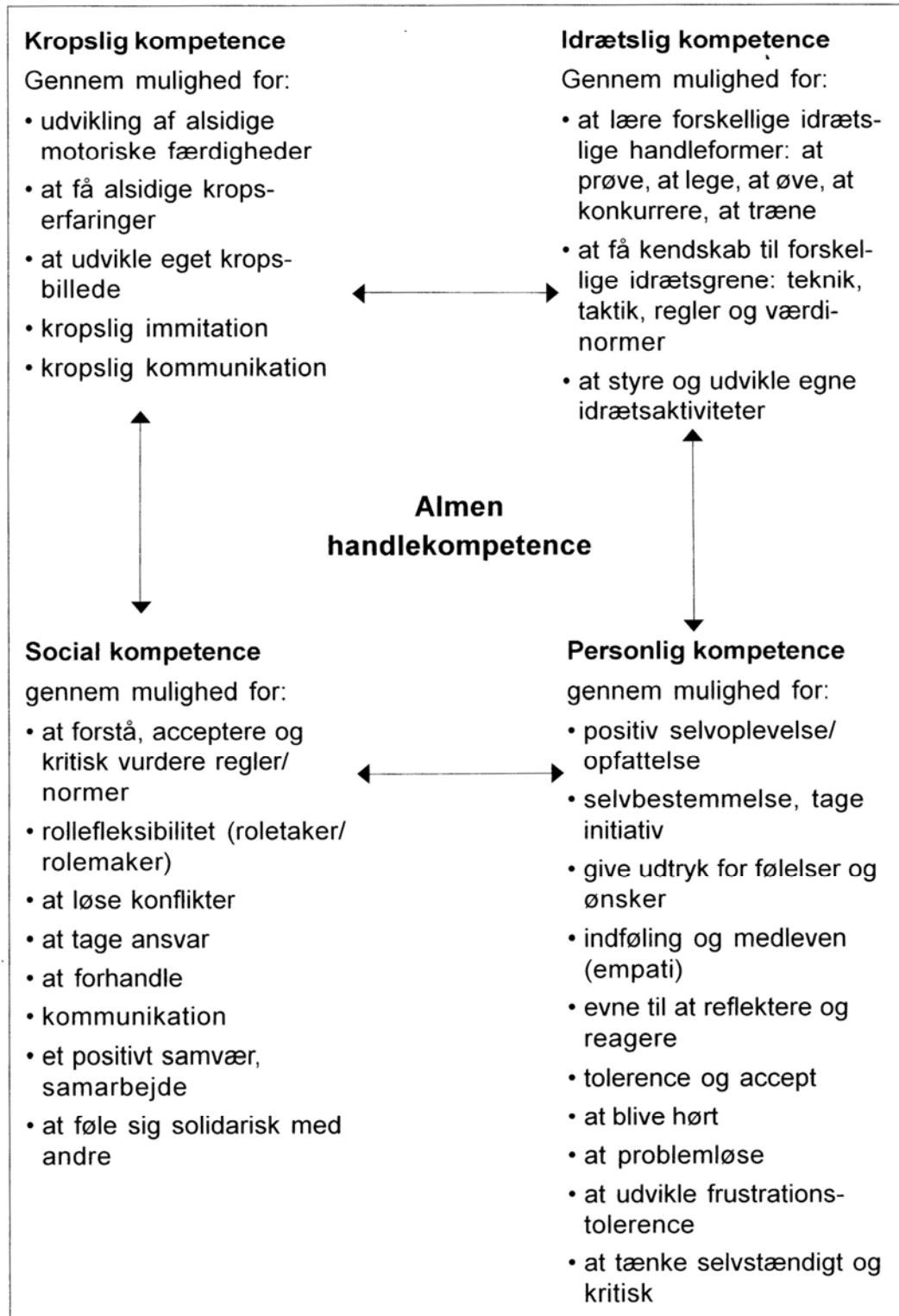
Trier, M. B., 2005, "Computervold flytter børns grænser", Folkeskolen.dk,
<http://www.folkeskolen.dk/ObjectShow.aspx?ObjectId=39101>

Undervisningsministeriet 2007, "Bekendtgørelse af lov om folkeskolen" LBK. Nr. 1049 af 28/08/2007, undervisningsministeriet, København
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25528#K1>

Wikipedia.org - en template under martial arts:
http://en.wikipedia.org/wiki/Template:Martial_arts

Bilag 1: Handlekompetencens struktur og kvaliteter

Fig. 13 Handlekompetencens struktur og kvaliteter

(Rønholt, 2000, s. 108)

Bilag 2: Kampsport – en stor familie

Fra de ældste tider har menneskets trang til at prøve kræfter med hinanden givet sig udslag i, at vi i dag har mange forskellige former for idræt. Mange af disse idrætter har en militær oprindelse, hvoraf det engelske navn martial art, "krigskunst" nedstammer. Andre kampsystemer er udviklet på baggrund af undertrykkelse og er bl.a. anvendt til oprør. De mange forskellige former for kampsport er igen opdelt i flere grene, hvor forskellige systemer anvendes. Fælles for dem alle er, at de af deltagerne føles, og af tilskuerne opleves som en kamp, men udøves i dag efter sportslige regler, og derfor ikke har helt de samme konsekvenser for deltagerne som en rigtig kamp på liv og død.

Kampsport opdelt efter deres primære fokus	
Slag og spark	Boksning, Bokator, Capoeira, Karate, Kenpō, Kickboksning, Lethwei, Muay Thai, Pradal Serey, Savate, Subak, Shaolin kung fu, Taekkyeon, Taekwondo, Taido, Wing Chun, Wing Tsun.
Greb og kast	Aikido, Brasiliansk Jiu-Jitsu, Catch wrestling, Glima, Hapkido, Judo, Jujutsu, Kinomichi, Kurash, Malla-yuddha, Pahlavani, Pehlwani, Sambo, Shuai Jiao, Ssireum, Sumo, Systema, Brydning, Yağlı Güreş.
Våben	Battōjutsu, Eskrima, Egyptian stick fencing, Fægtning, Gatka, Haidong Gumdo, Hojōjutsu, Iaidō, Iaijutsu, Jōdō, Jogo do Pau, Jūkendō, Juttejutsu, Kendo, Kenjutsu, Kyūdō, Kyūjutsu, Naginatajutsu, Okinawan kobudō, Shurikenjutsu, Silambam.
Blandede discipliner	Abir, Baguazhang, Bartitsu, Combatives, Jeet Kune Do, Kajukenbo, Kalarippayattu, Krav Maga, Northern Praying Mantis, Ninjutsu, Russian All-Round Fighting, Pankration, Sanshou, Shoot boxing, Shootfighting, Silat, Tai chi chuan, Vajra Mushti, Vovinam, Xingyiquan.

(Wikipedia.org - en template under martial arts)